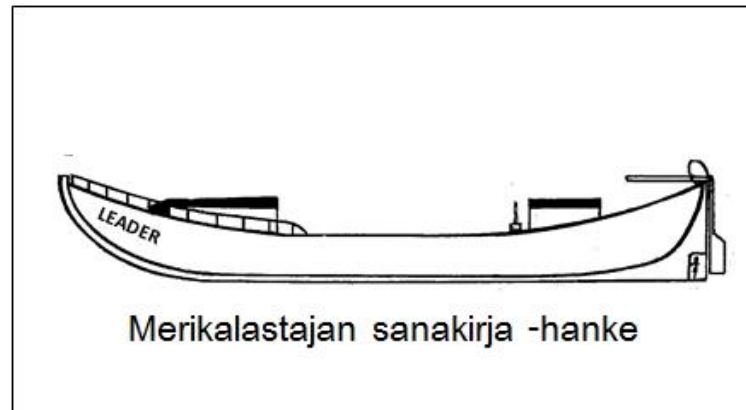

Selkämeren kansallispuiston ystävät ry ja Merikarvia-seura ry

LEADER-hanke ”Merikalastajan sanakirja”

Kalastajien haastattelu

Haastateltava: Taisto Toivonen (s.1929)

Haastattelija: Juhani Mellanoura

Haastattelun ajankohta: 27.9.2016

Tekstin purki ja litteroi ääninauhalta Juhani Mellanoura. Murreversio.

Aineistona MP3 digiäänite yhteensä noin 2 tuntia. Äänite on tallenteena Merikarvia-seuran arkistossa.

Euroopan maaseudun
kehittämisen maatalousrahasto:
Eurooppa investoi maaseutualueisiin

Taisto Toivosen isä oli silakankalastajille apumiehenä ja harjoitti myös suomukalan pyyntiä. Taisto teki pääasiallisen työuransa Porin Outokummun tehtailla, mutta lomakausinaan hän harjoitti muun muassa siian räähkipyyntiä. Eläkkeelle jäätyään muutti takaisin Peipun kotikyläänsä.

Lapsuusmuistoja

Isä ja äiti osti tämän paikan (**Peipussa**). Se oli semmonen Jussi Viljasen, jolta ne osti tämän töllin. Hän muutti **Reposaarelle** ja eliki vanhaks, varmaan liki sadan vuoden vanhaks se äijä. Sielä hän sitte teki elämäntyäs. Isä kalasti aika paljo Vihtori Virtasen kans, Rantasalon kans ja sitte Välimäen Eeliksen kans lopuiks *silakkarääkis*. Mä olin sitte pikkunuijasta lähtien *lippoomas* silakoita, niitä *varistussilakoita* ko putos verkoista, ko vedettii, silloin ko oli pumpuliverkkoja, niistä lähti herkästi irti. Mä sain ne silakat, ko mulla oli pieni *koppa*. Jos mä en saanu niitä aina täyteen ni Rantasalon Vihtori *löi* sen aina täytee. Mä en aina jaksanu niitä syödä. Mä myin sitte tonne taloin silakat. Mä en enää muista mitä niistä sai. Kai niistä vähä sai.

Taisto seisoo kotitalonsa edustalla. Hän käy yhä edelleen kalassa. Kuva: Juhani Mellanoura.

Ennen pistettii silakat *pärekoppii*. Moniki teki *korvan* yhdellä *vittaksella*. Mutta sen täyty tehdä kahdella vittaksella, että se kesti. Ko silakat pistettii koppii, ni oli semmonen *pohojaton nelikko* millä mitattii. Se nostettii pois ja se oli koppa aina täynä.

Virtasen Vihtori kävi Merimaan vehkeillä sitte lopuiks, sodan vielä kävi. Sillä oli viidestä kuutee semmone *Wikströmi* sillä oli. Ja se oli iso *paatti*, semmonen yhydeksänmetrinen, jos ei isompi, *seilipaatics* tehty, että siinä oli iso *köli*. Se oli Ylitalon Villen veli, ja sitte Antti oli yks veli ja sitte juur tämä Nestori Eloranta joka hukku ni oli yks veli.

Onnettomuuksia

Sitte on semmonen juttu, se on varmaan sattunu 1800-luvun lopus ko Sillanpään Nestori ja tämä Rantasalon Vihtorin isä meni merelle ja tuli kauhee *tormi*. Paatti kaatu ylösalasin, ei ollu moottorii sillon vielä ko oli *seilivehkeet*. Vihtorin isä jäi sinne. Sillanpää heitti köyden ja pani suuhus, kaikki hampaat lähti. Sillanpää heitti köyttä. Nestori kaiversi paatin kylykee puukolla reiän, ko jäi siihen paatin kölin päälle ja toisenki reiän sai. Tuolta **Siipyystä** se pelastettii kolomen vuorokauden päästä. Kyllä aika äijä oli, että pysy. Se selevis se Nestori, muttei se varmaan enää kalastellu, se kävi **Haminaholman varvis** hommis. Se oli muutenki *käsillinen* mies, se teki *käsirattaita* ja paatinki se teki ittelles. Se asu täs naapuris (**Peipun** kylällä), sen vaimon nimi oli Fiina. Ylitalon Viljamin veli Nestori Eloranta ja Anttoni Heini ko ne **Mahoilla hukku**. Seilas kans, kyllä sillon jo moottori oli, mutta ne ei laittanu sitä käyntii. Muistelen ko Ristimäen Sulho sitä jutteli. Ne meni **Prännikii** ja hajos paatti sielä. Sillä tiellä pojaat on.

Välimäen paatis

Mä olen ollu Välimäen paatis, olin sillon isän mukana. Mä muistan ko kerranki ko *mentii pohojalle* ni mä sanoin Eelikselle, oli kaunis ilima, että annaks *nelikon*, jos tulee viiskymmentä. Eelis sano, että saat kaks. Ja niitä tuli, oliko niitä satakakskymmentä vai toista sataa kumminki aika pitkälti. Mä sain kaks nelikkoo silakoita, ja se oli siihen aikaa, ko se oli sota aika, se oli tuhannen markkaa nelikosta. Se oli iso raha poikanuijalle. Eelis oli reilu, se anto sen mitä lupas. Mutta emmä päässy *lippoomaa*, mun täyty sitte vähä sitä *päälipaulaa*, mitä mä jaksoi. Oli sillaiki yhydes verkos, että *ruoripinnan* kans ne veti, aina sitte ko paatti keinahti ni sisälle. Se oli täynä, mutta ei ollu niin täynä ko me meillä oli kerran **Honkolla**, oli niin paksuu, ettei me saatu ko muutaman *syllän* ylöös. Se oli syksyllä ja *kutusta*. Kyllä kai siitä kakskymmentä vuotta oli. Emmä oli ikänä nähäny verkos niin paljo silakoita, verkos. Oli niin järjettömän täynä.

Runsas silakkasaalis, pohjaton nelikko, kapan mitta ja silakkalippo.

Kuva: Merikarvia-seura - Jukka-Pekka Kulosaari.

Siirtolaiset

Siirtolaiset tänne toi sitte tavallaan niinko tuan *verkkokalastuksen jään alta*. Se oli semmone Hannula, joka asu tuas Lehtoses. Se oli **Lavansaarelda** kotosin, oli ollu sielä kalastajana. Sillä oli aina *laskureita, särkiverkkoja*. Se sai aina *särkiä* jään alta hyvin tuolta *ulokoo*, missä hän kalasti, varmaan sieltä jostain **Mikonkudun** seudulta, misä hällä niitä oli. Ja sitte ämmät osti niitä tapellen niitä särkiä, ei sunkaa niitä täällä ollu. *Mateita* kalastivat tuas semmosilla kakspäisillä rysillä jään alta. Niitä tuli hyvin. Muistan ko Vettenranta kävi *kokemas rysiä* hevosella, sillä oli *työreen* päällä semmone *komi* ja siihen se purki niitä *mateita*.

Vuorisalon Eino

Vuorisalon Eino oli silakankalastaja ja teki veneitä. Vuorisalon Eino menetti *rääkipaattis* ja *vehkees*, ko haki *pirtulastin*, ko tämä Vettenranta, hänen muijas veli, ilmotti *tulleille*. Eino haki pirtulastin. Piti mennä *silakkameree*, muttei mennykkää, haki paatin täytee lastii. Millai hän sitte kärys siinä sitte. **Pooskerin** nokas joutu kiini. Ajo paattis **Huiskerin viikii** ja karkas itte mettää. Ei siinä auttanu mikää muu ko tulla pois. Ei siinä kuinkaa sitte käyny. Ei se valtio sitä paattii saanu, ko tämä hänen vaimos isä Uudentalon Vihtori omisti paatin ja vehkeet. Ei se minkää valtiolle menny.

Kettu-Osku

Ja sitte **Valakamaas** kalasteltii *silakkaa*. Isä jutteli, että se oli kauheen ilikee se Hilda (-vaimo). Ko Valakamaa tuli mereltä ni se alako huutaa, että Kettu-Osku tulee, Kettu-Osku tulee. Kerran sitte Osku sai tarpeekses sitte ko tuli silakkalastin kans rantaa. Ko Hiltalla oli musta pitkä palamikko ja isä kehu että Valakamaa kiersi käden sen ympäri ja kasto Hiltan pään yli paatin laidan yli meree. Ja nosti pään ylös ja kysy sitte:

—Vieläkö rakkaani huudat?

Hilta sano, että:

—Vielä isä huudan.

Mutta ko Valakamaa kolomannen kerran kasto ja henkihieveris nosti ylös, ni Hilda sano:

—Isäkulta mä en huuda sulle enää koskaa. En sitte tie loppuko, mutta semmonen legenda käy.

Ja juur se Jussi, se voimamies, se oli juur Oskun poika. Se oli *ylifriski* miäs, varmaan kolomen miehen voima sillä miehellä. Se oli iso mies ja sillä oli leukaki semmone oikee levee. Oli semmonen tarina, ko he teki isän kans tukkitöitä ni isä kehu, että ko iso mänty meni päin koivuu, eikä millää alaas, ni hän alako kankee hakkaamaa. Jussi sano, että mitä te ny Jallu *rytkit* kyllä mä *ryskin*. Juu ja otti sen olakapäilles ja käveli. Mänty tuli alaas, totta kai ko se oli olokapäällä. Täyty olla voimaa aika palijo. Hän teki mettätöitä ja kärräs halakoja, siihen aikaa sanottii *ruattinhaloiks*, noihin *kaljaaseihin* ja laivoin. Siittä se sekos ko se laitto lattian alle puulaatikkoo rahas ja ja rotat söi. Hajotti kaikki. Ei ollu sen verran ällii, että olis pistäny lasipurkkii.

Pontikkaa ja pirtua

Gräsviikis eli Vesterlundis oli virolaisperhe (kesällä 1944) ja se poika hukku siihen *möljän* päähän. Ei varmaan osannu uida, ja sitte se äijä sukelsi sen ylöös ja siltä putos kultakello. Virolaiset oli täällä jonku aikaa ja ne keitti *pernoista* viinaa. Ei siihen aikaa tiedetty, että pernoista saatii viinaa aikaseks. Mutta Viron pojaat tiesi. *Pernapirtuks* sanottii.

Hollantilaista ennen myytii, hollantilaista *omenapirtuu*, se oli komiaa ja puolalaiset myi taas *kivihiihipirtuu*. Kamalaa ja kuivaa. Ko vähän aikaa seiso ni oli musta *kanahka* pohjalla. Se oli kyllä täyttä myrkyä. -52 ja -53 (vuosina) me saimme ostaa kympin kannun Lehtosen Manu ja minä. Ja sitte sitä oli. Ämmät sitte ilmoitti poliiseille, että *pirtukanistereita* on tuotu maihin, ko äijät oli juovuksis. Me annoimme siitä aina *tropii*. Ei sunkaa sitä paljo tarvittu ko *ysikutosta* oli.

Hiivari

Kerran me jouduttii pienee *hiivarii*, se oli silloin ko ne **Nauvon** poliisit hukku. **Mäntyluodos** silloin ilmoitettii *kolomeekymmentä kahta metrii*. Se oli syksy aamullaa lähädettii *päivärääkii*. Östermannin livari, Jouko ja minä. Se oli syksy. Päivärääkii meidän piti mennä, ja mentiiki. Sitte tuli semmonen kauhee *tormi*, että se lensi se vesi pitkin veden pintaa niinko ilmaletkulla olis päästetty. Mun paatti oli silloin ihan uus, se oli niinko *korkki*. Puoltoista *pesää* meiltä silloin sinne jäi. Pojaat tuli semmoseks ettei ne pystyny tekee mitää. Se tuuli niin lujaa. Sitte ko tultii sieltä pois ni mentii **Kaddin** edustalla semmoselle *laakalle* vielä. Olis *hakannu* paatin rikki mutta mun täyty hypätä meree ja lykätä se pois sielä. Sitte päästii Kaddii. Päästii taisteluiden kautta. Eero anto mulle vaatteita alusvaatteita myöden. Sielä sitte ruokaa ja Eero kysy ensimmäitkks, että otaks ryyppyn. Mä sanoin, että kyllä pieni käy muttei paljo ko mun täytyy mennä samana ehtona mennä **Porii**.

Kyllä pojaat tuli niin avuttomaks ettei mitää pystyny tekee. En tie mistä johtu. Kyllä minäki pelekäsi. Mutta pakko oli toimii, olis muuten hakannu mun uuden paattini paskaks. Mulla oli semmonen viiden ja puolen metrin paatti, se oli Salosen Kallen tekemä. Se oli kylä hyvä meripaatti ja siinä oli hyvä kone. Siinä oli viishevosvoimane Wikströmi. Mä ostin koneen uutena. Ruohon Heikki (kauppias **Pohjanrannalla**) toimitti sen Kallen tyä. Kyllä mä olen ollu siihen paattii tyytyväinen. Se on vieläki *henkis* se paattii, siinä on lasikuitu päällä. Mä myin sen Sumian Matin pojaalle.

Tämmönen meille sattuu. Mä en kellee pahemmalle vihamiehellekää toivo semmosta. Kyllä aika *heijjakkaa* oli. Ei mitää pahempia, ukkosen ilamoja on ollu kaikenmoisia, mutta ne menee ohitte. Ennen käytii *riikarääkis* ko pimee oli ja.